

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VI, NÚM. CVII, MARÇ I, MCMXX

Joaquim Folguera

Mai de cap absència no havíem tingut tan delicades compensacions com d'aquesta absència de Joaquim Folguera, que en l'exercici de les quotidianitats mateixes que amb ell ens eren habituals ens ha fet trobar la seva immortalitat incorporada a la nostra realitat. Així no ens cal invocar l'ombra de l'amic ni deixar el seu lloc buit en la nostra taula.

Fou la vida que uní el nostre nom al nom de Joaquim Folguera. La vida de totes les activitats creadores de Catalunya. La certesa de l'obra total i conjunta que aplega en una sola afirmació totes les col·laboracions; aquesta realitat del viure col·lectiu que anomenem juvenesa; aquesta pudícia que protegeix la personalitat de cadascun dels catalans per gloriós que sigui el senyal de la seva elecció, i que, reintegrant-nos tots a la simplicitat i pura denominació d'homes, enlaira les vocacions escollides a la sobirania de l'exemple.

L'exemplaritat de Joaquim Folguera ens acompanya en pur estat de victòria com escau a la fecunditat creadora de la seva senyoria lírica.

Diem estat de victòria i volem dir també estat de joia. Com una deixa d'ell que multiplica la deixa de tots els constructors de la ciutat i que ens obliga a tots a donar-nos amb aquella abundor generosa, sense reserves i sense estalvi, amb aquella magnànima incurança de prínceps ciutadans que caracteritza els renaixements.

D'una llibreria estrangera m'arriben ara les dades referents al reglament, pla d'estudis, programes i extensions del Seminari d'Estudis musulmans de Postdam, que En Folguera cercava poc abans de morir.

Entre els papers inèdits del nostre amic he trobat l'elaboració d'una enquesta ibèrica i d'una altra informació per a l'embelliment de Barcelona, els antecedents necessaris per a la creació d'una Cambra del Llibre Català, d'un Institut d'Estudis Africanistes, d'una Biblioteca d'Autors Catalans del Rosselló, de Mallorca i de València, d'un Institut d'Estudis Napoleònics, d'un Diari. Notes de llibres a llegir per a documentar-se dels problemes de màxima utilització de les Biblioteques, d'aprofitament popular de les escoles catalanes de possible creació, d'enfortiment de la raça, d'higienització dels nuclis urbans.

I al costat de tots aquests materials copiosos, unes poques pàgines, graciosament reservades, de projectes personals, entre les quals es repeteix l'ordinació d'un Almanac de Joaquim Folguera, presidit per una oda a la ciutat.

Aquí el tenim l'exemple de l'home: quan es recorda d'ell, s'imposa la continuïtat lligada per l'ordre d'un Almanac i pel manament de la ciutat.

Aquí la tenim la companyia de l'amic que no ens deixa ni tastar l'absència: tota una obra preparada pensant amb els altres i comptant amb la participació de tots, fosa en el nom de Catalunya.

Obra immediata, concreta, que es farà perquè nosaltres, com En Folguera, ens sentim plens del mateix sentit actiu de pàtria que ens deixaria oblidar el nostre nom si per ell fóssim criatures d'excepció en aquesta terra i en aquest temps que el nostre orgull és d'ésser homes familiars de la grandesa. Cadascú, un Tal dins la ciutat.

J. M. LÓPEZ-PICÓ

Confidencial

Quan, en la febre de sindicació, de la qual semblava que cap estament s'escaparia, s'arribà a parlar de sindicar-se els artistes, jo pensava una cosa que us diré a vosaltres, poetes, novel·listes, dibuixants, pintors, perquè la mediteu, com jo moltes vegades.

¿Sindicar els artistes? ¡Si ja ho estan, i de temps! El sindicalisme de la gent d'art es, sense cap mena de dubte, el més antic. Sinó que era un sindicalisme tàcit, «avant la lettre». ¿Què vol dir sindicalisme? L'esperit de classe viu i armat, posat per damunt de tot, àdhuc per sobre dels interessos totals de la col·lectivitat.

L'esperit de classe, entre els artistes, inventà una fórmula que és ja molt vella — demostració, per tant, de l'antiguitat del seu sindicalisme inconscient. Es una fórmula genuïna sindicalista: la llibertat de l'art. L'artista pot fer — pel sol títol d'artista, de pertànyer a l'estament, a l'ofici d'artista — ço que en llenguatge vulgar se'n diu «el que li doni la gana». Baldament trenqui i estabelli les lleis morals i socials, i els costums, i tot ço que el conjunt de la societat humana usa per a aguantar-se i no perdre's.

Ni més ni menys que els sindicalistes de l'Unic. Pel sol fet d'ésser del Ram de la Fusta, o del Ram del Vidre, hom, emparat amb la llibertat sindical, pot donar-se a la lliure expansió de la seva individualitat autònoma — mentre ço que faci, ho faci en nom del Sindicat. Fora del Sindicat no hi ha lleis ni poders divins ni humans, ni societat ni ciutadania.

També els artistes, mentre ço que facin sigui en nom de l'Art, tenen allò que abans se'n deia *carta blanca*, i ara se'n pot dir més pròpiament: carnet. Carnet, és a dir, permís del sindicat artístic.

George Sorel va tapar amb ampla i generosa capa totes les violències obreres. Totes són morals. Qualsevol audàcia de qualsevol obrer, respon a una moral de classe: la «moral del productor».

Parellament s'ha instituït una moral de classe per als artistes. La moral de l'art, és l'art mateix. Llegeixo:

«L'art, i l'art solament, és moral, perquè és l'obediència al ritme, i perquè usa cruelment de tot, àdhuc, si convé, de la guerra, per a retrobar el ritme, quan els homes l'han perdut. El ritme, aquest acord secret que el batec de les nostres venes, el trepig dels nostres passos, les sol·licitacions periòdiques dels nostres apetits, la regular alternació de la son i de la vetlla ens imposen amb la cadència dels dies, la successió immutable de les estacions, el moviment d'ascensió i descens de les aigües, l'infal·lible retorn dels astres, al través dels canvis d'apariència; que els nostres modes d'associació, els nostres interessos de l'hora i nostres conquestes sobre les coses infligeixen a les societats. L'obediència al ritme suscita l'exaltació lírica, que permet a l'home atènyer la més alta moralitat, inundant son cor del sentiment vertiginós que, suspès sobre la nit i sobre la confusió d'un etern gènesi, és tot sol a cercar la llum i a voler la llibertat.»*

Un llenguatge així, quantes vegades ens ha estat parlat! Sinó que això tal volta ja no és sindicalisme, sinó pur anarquisme artístic. El lliure producte de la ment de cadascú, que no reconeix cap sobirania externa, és projectat per damunt de la salut de la col·lectivitat, per damunt de la salut del poble sencer.

No és el mal el cubisme ni el futurisme, ni les cent altres deformacions plàstiques o gràfiques. La cosa tràgica és el cubisme moral, la moral cubista, que admet totes les deformacions i tots els malabarismes espirituals.

I tot, dins el nostre esperit corporatiu, ens ho tolerem els uns als altres, talment com dins del sindicat obrer ens tolerariem fraternalment qualsevol excés o qualsevol audàcia. El bé sindical és abans que el bé comú.

Dolça cosa, aquesta amable camaraderia, aquest *do ut des* de la tolerància mútua entre la gent d'art i de lletres. Però és una dolçor sindicalista, una dolçor *de classe*.

R. RUCABADO

* De la *Moralité de l'Art*, per Elie Faure «L'Europe Nouvelle», 9 agost 1919.

Aquest número ha estat passat per la censura

Conclusió de l'enquesta sobre els problemes socials

No va veure clar Benedetto Croce, quan, en un interviu publicat a *La Voce*, de Florència, el 9 de febrer de 1911, deia: «El socialisme, fruit de l'obra de Marx, és mort. El sindicalisme, — nova forma del gran somni marxista, una segona volta somiat per Georges Sorel — ha estat el darrer refugi del socialisme. En aquesta ulterior forma, és mort també.»

Estimava Croce que tots aquells aspectes eren ombres forjades per la ment dels creadors del sistema infantat amb la dèria d'arribar a una edat heroica del treball, que, a la vegada que esquarterés i destruís la societat capitalista, fes pas a una civilització de productors.

Però els problemes socials de la post-guerra han desmentit la profecia. No estava mort el moviment; esclatava amb un nou espasme sovint turbulent i revolucionari. Omplia el món, amenaçant les bases de constitució política i social actuals amb la implantació de fonaments oposats, que es col·locaven dintre un ambient de tragèdia en el camp de Rússia, el poble d'ànima visionària.

— ¿Qui ha guanyat la guerra? — es demanaven les masses proletàries... — Nosaltres... ¿I consentirem que segueixi la Humanitat dividida en dues seccions: una, la nostra, que ha sofert els rigors de la lluita, i continuarà arrossegant sa misèria, com si portés impresa al front l'estrella de la malaurea; i altra, la burgesa, d'alegre vida i ampla gaubança de les delícies terrenes, per obra sols de la injusta repartició social? No. Hem patit en l'hora del suprem sacrifici, però volem gaudir en la present. —

I si aquesta conclusió no fos prou per a rebel·lar-se, s'ofrenaven les acumulacions monetàries, aconseguides per tants homes, en concepte de beneficis extraordinaris de la guerra. Aquest flagell, que havia estat dolor per a uns, era riquesa per altres. I l'ostentació del benefici injuriava els altres, i llançava combustible a la fornalla on crepitaven els odís de classe.

El problema social adquiria un relleu de present, oferia accessos aguts i crítics, era la negra nuvolada que pesava sobre l'esdevenidor, si bé en la batalla de burgesos i obrers no eren les veritables víctimes uns o altres, sinó la producció, que minvaria, amenaçant la indústria i els moviments comercials, i fent presagiar dies de misèria i pobresa, engendradors del més pregon pessimisme.

La vivesa de les qüestions socials a Catalunya va fer que el director d'aquesta benemèrita publicació, Sr. López-Picó, m'encarregués d'organitzar una campanya sense

color determinat ni orientació de conjunt, destinada únicament a donar els caires de cada concepció de partit o grup, o individual també, sobre els complicats problemes a resoldre. Ha durat una pila de mesos que, damunt les seves pàgines, ha dit cadascú el seu mot sense limitació de cap mena. Qui hagi seguit el text de LA REVISTA, haurà llegit, al costat de punts de vista acomodats a la concepció conservadora, afirmacions de radicalitat absoluta. El periòdic no s'ha fet solidari de ningú: ha ofert a la discussió ses pàgines, respectant les idees totes, perquè, pel seu prestigi de productes de la intel·ligència de l'home, totes li mereixien acolliment.

És hora de cloure l'enquesta. I també aquest cop se m'ha fet un encàrrec: i és el de resumir-la i dir el mot final.

El resum està fet en la manifestació de què tots han parlat. No pot condensar-se, doncs, ço que s'ha exposat, en una síntesi; moltes de les idees són essencialment antípodes. Jo remeto a qui no hagi seguit el procés, als estudis publicats. Sols m'interessa consignar l'alta teòrica de mires dels articulistes i l'amor amb què tots han traçat l'estela de solucions que oposar al trasbalsament dolorós.

Tal volta l'element patronal no ens haurà escoltat, i l'obrer se'n malfiarà.

Els rics — sobretot a casa nostra, que té una tradició mercantil remarcable — no donen prou importància a l'esforç de l'element intel·lectual. Les pessetes d'una partida de cotó, per exemple, valen més que l'obra d'un artista o les elucubracions d'un pensador.

Els obrers recelen de la nostra mediació. És ja antiga la idea d'ésser els intel·lectuals elements perillosos. Kautsky ha assegurat que era precís trencar els lligams amb aquests «que intenten disfressar-se amb el nom de proletaris intel·lectuals, quan en realitat sols traven i dificulten la vida dels sindicats, imposant llur voluntat, que és estranya i exterior a l'interès de la classe obrera».

Andler assegurava que en l'esdevenidor es suprimirà l'intel·lectual, perquè la socialització dels mitjans de producció es traduirà en un locaut prodigiós a tots ells. Nosaltres, els advocats, per l'exemple de Rússia, no tenim dret a pensar que tot això siguin exageracions de Kautsky i Andler, perquè la sort que han corregut els lletrats ha estat desastrosa.

Malgrat aquests inconvenients, seguirem donant la sincera opinió que ço que ha succeït fins avui ha format en l'esperit, sense pensar que les paraules puguin ésser desoïdes per uns i per

altres. Sense esperar-ho, la llavor germina de vegades prodigiosament. Llancem-la a l'aire.

Jo crec que el nostre problema social podria trobar fàcil solució, o almenys endegament, dintre un ambient de catalanitat. És a dir, sotmetre el conflicte a la decisió o als consells d'autoritats o cossos catalans, i pensar per uns i altres en la necessitat de no soterrar Catalunya. Unir a l'amor del particular peculí l'amor a la terra i a sa civilització,

Jo havia parlat d'aquesta idea en un article publicat a l'Almanac de LA REVISTA, que duia per títol «Problema de Catalunya abans que problema d'Ibèria». Vaig glossar després el que havia dit en una conferència donada a l'Ateneu Enciclopèdic Popular.

Cada poble té els seus conflictes socials. Llur existència és universal; universal és la legislació en benefici del proletariat. Però l'organització processal de la resolució dels contradictoris punts de vista i la forma d'arribar-hi, poden estructurar-se atenent a la idiosincràsia de cada poble. Així com aquest té una llengua pròpia, i un art peculiar, té també una forma concreta d'ordenació dels estaments socials, una certa manera d'ésser i obrar les seves classes obrera i burgesa.

Això sols pot veure-ho i realitzar-ho aquí un organisme català. Vegeu el que acaba de passar: l'autoritat civil ha quedat al marge; el Govern és com si no hi fos. En el drama econòmic-social pel qual travessa Catalunya, sota les vagues i els locauts, els governants no juguen res. El mateix hauria succeït si Espanya, en lloc de tenir la present ombra de Poder, no n'hagués tingut cap.

I és que hi ha incomprensió per part dels viatjants de política que ens envien a presidir, en nom dels ministeris, els esdeveniments.

I a voltes mala intenció—s'està enfonsant Catalunya! pensarà algú amb gust—o almenys indiferència.

¡Ah, si aquella convulsió de catalanitat del passat hivern hagués dut la florida d'una autonomia integral! Tal volta no lamentaríem ara la dolor que sofrem.

És precis que uns i altres pensin en l'esdevenidor de la nostra terra.

S'equivoquen els directors de les masses obreres que han dit que no existia aquí un problema català. No sols existeix—i ben viu—, sinó que, d'ésser satisfactòriament resolt, pot dur dintre la solució dels conflictes socials.

La idea d'una gran Catalunya, és política, però no per això rebutjable. Al contrari, patrons i obrers deuen moure's somoguts per l'alt patronatge de les idees polítiques.

Estancar-se en un còrcol que contingui sols la defensa dels interessos de classe, és suïcida i impossible. Alguna volta, sobretot en l'element

socialista, s'ha intentat tancar els homes en un isolament magnífic, però les tropes no han seguit llurs caps; les més sàvies proclames han esdevingut lletra morta quan l'emoció de les multituds ha estat massa viva. L'home és ciutadà i sent damunt l'esperit l'esgarripança de la glòria del patriotisme, de la sanció contra els culpables, de la moral senzilla.

En altra forma: l'home és membre d'una nació, i ha de cooperar a la magna obra d'aconseguir per a ella un esdevenidor magnífic.

Aquesta cooperació crea la solidaritat social. El concepte de solidaritat social és avui de primer ordre en l'organització dels Estats. Així com els governants no realitzen llurs funcions en benefici propi, sinó en el de la col·lectivitat que aconduïxen, trobant-se units amb els ciutadans per a una doble solidaritat: a) la de similituds, des del moment que dirigits i directors tenen un idèntic desig, com és l'engrandiment i prosperitat nacionals; i b) la de divisió del treball, quan cada grup, per a arribar a aquell resultat comú, té de fer coses diferents, o sia, els uns governar en nom dels altres, i els ciutadans atorgar-los llur confiança i força; així les classes socials distintes no poden mantenir-se en una separació radical, i és precis agermanar-les vers un fi comú, al qual deu arribar-se marxant cada una pel seu camí. És a dir, ni uns ni altres poden oblidar-se de la solidaritat social. Els patrons no deuen pensar sols en llur benefici ni exagerar poses estranyes que, si per a defensar amors propis poden enrunar el país, són baixes i execrables. I els obrers no deuen tancar-se a tot quant no sigui son peculí, ni fugir d'intervenir en la política, seguint l'extremista direcció d'un Massart o d'un Jacquemotte.

Sense entrar a detallar aspectes ¿com obtenir la solidaritat de classes? Col·locant per damunt dels particulars interessos un ideal nacional, de pàtria—única palanca d'emoció activa damunt les multituds.

Contra uns grups que semblen veure amb indiferència com s'ensorra Catalunya, alcem la divina ombra de la Pàtria i cantem el seu amor. I tendim a posar la solució dels conflictes en mans d'organismes catalans que sentin en la pròpia carn les ferides contra l'esdevenidor nacional.

Com Sigfried, que forjava la trencada espasa dels Welses en l'enclusa, abrandat pels seus amor i joventut, aconseguirem, moguts per l'ideal de pàtria, forjar en una solidaritat de cooperació les dues classes socials que avui, mancades d'un més alt ideal, s'abraonen una contra l'altra en una escomesa dramàtica.

Desembre, de 1919.

JOSEP M. PI SUÑER

Poesia anglesa contemporània

Completant el nostre propòsit d'incorporar al català el nom dels millors poetes d'avui, publiquem d'una sola alenada els dels més coneguts de llengua anglesa inèdits encara en les pàgines de LA REVISTA.

Bona part d'aquests poetes pertanyen a la plèiade nord-americana que nodreix les revistes Poetry, Others i The Little Review. Tota una revelació de suggestions intel·lectuals i sensuals serà per a molts l'adaptació catalana d'aquells poetes.

Fent-los costat, engrandeixen l'antologia contemporània de LA REVISTA els noms d'alguns poetes de les noves generacions angleses que (junt amb els de Binyon, Brooke, Galsworthy, Phillis, Gibson, etc., ja donats a conèixer anteriorment, i amb els dels mestres de les generacions anteriors, com Rudyard Kipling, Arthur Symonds, Stephen Phillips, Robert Bridges, Tagore, Yeats, Synge, i altres més popularitzats i amb la glòria dels quals havem d'honar-nos encara amb reiterada insistència), constitueixen el llegat immortal de la lírica anglesa contemporània.

EDWIN ARLINGTON ROBINSON

CASANDRA

Vaig sentir un que deia: «En veritat,
Quin mot tinc jo pels fills d'aquí?
Vostre Dòlar és vostra única Paraula,
El seu furor vostra única por.

«Li aixequen altars prou alts
Per fer-vos-ho veure, però sou cecs;
No podeu abandonar-lo el temps suficient
Per mirar davant vostre o darrera.

«Quan la Raó signa que us atureu,
Rieu i dieu que ho sabeu millor;
Però el que és ho sabeu, us manteniu
Tan foscos com lingots en una caixa.

«Rieu i contesteu: «Som joves;
O, deixa'ns ara, i deixa'ns créixer»,
Sense preguntar quan més d'això
El Temps suportarà o el Destí permetrà.

«Perquè uns quants anys complaents
Han fet vostre perill del vostre orgull,
¿Creieu que heu de continuar
Sempre mimats i verges?

«Quina eclipse perduda de la història,
Quin bivac de les estrelles que caminen,
Ha donat el senyal perquè veiéssiu
Milenaris i les últimes grans guerres?

«¿Quin trastorn no registrat
De tot el que el món mai ha sabut,
O mai ha estat, ho ha fet
Tan pla per vosaltres, i sols per vosaltres?

«Vostre Dòlar, Colom i Aliga fan
Una Trinitat que fins vosaltres

Valueu més alt del que us valueu;
Paga, afalaga i és nou.

«I encara que vostra mateixa carn i sang
Sigui el que vostra Aliga menja i beu,
L'alabareu com el millor dels ocells,
No sabent el que l'Aliga pensa.

«El poder és vostre, però no la vista;
No veieu el que trepitgeu;
Teniu les èpoques pel vostre guia,
Però no el seny per conduir.

«¿Penseu aixafar per sempre
Les crues veritats antigues?
¿I no tindreu mai ulls
Per veure el món com és?

«¿Voleu pagar pel que teniu
Amb tot el que sou?»—Cap altre mot
Recollim, però amb una multitud rient
Ens en anem. Ningú escolta, i pocs ho senten.

EDGAR LEE MASTERS

SILENCI

He conegut el silenci de les estrelles i del mar,
I el silenci de la ciutat quan reposa,
I el silenci d'un home i una noia,
I el silenci dels malalts
Quan llurs ulls divaguen per la sala.
I pregunto: «¿Per a qui profunditza,
De què serveix la parla?
La bestiola del camp gemega unes vegades
Quan la mort li pren son petit.
I nosaltres quedem sense veu davant les realitats,
No podem parlar.

Un infant tafaer pregunta a un soldat vell
Assegut davant un dipòsit de provisions:
«Com perdereu la cama?»

I el vell queda parat,
O la seva ment fuig
Perquè no pot concentrar-la a Gettysburg.
Torna després en sí amb ironia

I diu: «Un ós se l'emportà»
I l'infant es meravella, mentre el soldat,
Mut, feblement reviu

El lluir dels fusells, el tro del canó,
Els crits del mortalment ferit,
I ell estirat a terra,

I els metges de l'hospital, les eines,
I els dies inacabables passats al llit.

Però si pogués descriure-ho tot
Fóra un artista.

Però si fos un artista hi hauria ferides més fones
Que no podria descriure.

Hi ha el silenci d'un gran odi,
I el silenci d'un gran amor,
I el silenci d'una amistat amargada.

Hi ha el silenci d'una crisi espiritual
A través de la qual el vostre esperit, exquisidament
[torturat,

Passa amb visions que no poden descriure's
A un reialme de vida més alta.

Hi ha el silenci dels vençuts.
Hi ha el silenci dels injustament castigats;
I el silenci del moribund que amb sa mà

De sobte s'aferra a la vostra.
Hi ha el silenci entre pare i fill,
Quan el pare no pot explicar la seva vida,
Encara que callant se'l mal interpreti.

Hi ha el silenci que apareix entre els esposos.

Hi ha el silenci dels que han faltat;
I l'ample silenci que cobreix
Les ciutats domades i els *leaders* vençuts.

Hi ha el silenci de Lincoln,
Pensant en la pobresa de la seva joventut.
I el silenci de Napoleó
Després de Waterloo.

I el silenci de Joana d'Arc
Dient entre les flames: «Jesús Beneit»—
Revelant en dos mots totes les penes, tota l'espe-
I hi ha el silenci de l'edat, [rança.

Massa ple de saviesa perquè la llengua pugui expres-
[sar-ho

Amb mots comprensibles als que no han viscut
La gran extensió de la vida.

I hi ha el silenci dels morts.
Si nosaltres que tenim vida no podem parlar
D'experiències profundes,

¿Per què us meravel·leu que els morts

No us parlin de la mort?
Llur silenci pot ser interpretat
Si ens en acostem.

CARL SANDBURG

PERDUDA

Desolat i sol
Tota la nit sobre el llac
On la boira s'arrossega i la plugeta va caient,
El xiulet d'una llanxa
Crida i xiscla sense parar,
Com una criatura perduda
Plorant i espantada
Busca el pit
I els ulls del port.

KILLERS

Canto per vosaltres
Suau com parla l'home amb un fill mort;
Dur com un home emmanillat,
Posat on no pugui moure's:

Sota el sol
Hi ha setze milions d'homes,
Escollits per les dents brillants,
Ulls vius, cames fortes,
I un corrent de sang jove i calenta en els seus punys.

I un suc vermell corre sobre l'herba verda;
I un suc vermell amara la terra seca.
I els setze milions van matant... i matant i matant.

No els oblido mai de dia o de nit:
Piquen en el meu cap per fer-me'n memòria;
Ressonen en el meu cor i els crido que tornin,
A les seves llars i dones, somnis i jocs.

Em desperto a la nit i sento l'olor de les trinxeres,
I sento l'agitació apagada dels que dormen arregle-

[rats—
Setze milions que dormen i sentinelles en la fosca:
Alguns d'ells temps ha adormits per sempre,
Alguns d'ells caient per dormir demà per sempre,
Fixos en l'arrossegar-se de l'angoixa del món,
Menjant i bevent, afanyant-se... en una llarga tasca
Setze milions d'homes. [de matar

CHICAGO

Escorxador de Porcs per al Món,
Fabricant d'Eines, Acumulador de Blat,
Jugant amb Ferrocarrils i manejant els Transports
Turbulenta, dura, cridanera, [de les Nacions;
Ciutat d'Amplis Espatilles:

Em diuen que ets perversa i els crec, perquè he
vist les teves dones pintades sota els llums
de gas temptant els minyons de les masies.

I em diuen que no ets disciplinada, i contesto:
Sí, és veritat, he vist el *gunman* matar i anar-se'n lliurement a matar altra vegada.

I em diuen que ets brutal, i la meua resposta és:
En les cares de les dones i dels infants he vist les marques d'una fam sense mida.

I havent contestat així em giro novament als que es mofen d'aquesta ma ciutat, i els torno la mofa i els dic:

Veniu i ensenyeu-me una altra ciutat que, el cap alt, canti amb tant orgull el trobar-se viva i dura, forta i astuta.

Tirant malediccions magnètiques en mig del cansament d'apilotar feina sobre feina, aquí hi ha un gandul alt i atrevit posat viu davant de les petites ciutats delicades;

Furiós com un gos amb la llengua fora per obrar, astut com un salvatge rabiant contra el desert. Sense res al cap,

Palejant,

Naufragant,

Projectant,

Construint, destroçant, reconstruint,

Sota el fum, la boca plena de pols, rient amb les dents blanques,

Sota el pes terrible del destí rient com riu un home jove,

Rient sempre com riu el guerrer ignorant que mai ha perdut cap batalla,

Bromejant i rient que sota el seu puny hi ha el pols, i sota les seves costelles el cor del poble,

Rient!

Rient el riure turbulent, dur i cridaner de la gent jove; mig nu, suat, orgullós de ser Escorxador de Porcs, Fabricant d'Eines, Acumulador de Blat, de Jugar amb Ferrocarrils i de Manejar els Transports de les Nacions.

EZRA POUND

LA VINGUDA DE LA GUERRA: ACTEU

Una imatge de Lete,

i els camps

Inundats de llum pàl·lida

però daurats,

Rocams grisos,

i sota d'ells

Un mar

Més dur que el granit,

inquiet no parant mai;

Formes altes

amb el moviment de déus,

Aspecte atrevit;

I un diu:

«Aquest és Acteu.»

Acteu de les gamberes d'or!

Sobre els prats magnífics,
Sobre la fresca superfície d'aquest camp,
Inquiet, movent-se sempre,
Host d'un poble antic,
El silenciós seguici.

ORTUS

¿Com he treballat?

¿Què no he fet

Per donar naixença a son esperit,

Per donar a aquests elements un nom i un centre?

És formosa com la llum del sol, i dolça com ella.
No té nom ni té lloc.

¿Com he treballat per despendre el seu esperit,
Per donar-li un nom i el seu ésser!

Segurament estàveu lligada i enllaçada,
Estàveu confosa amb els elements naturals;
He estimat un corrent i una ombra.

Us he instat perquè entréssiu en la vostra vida.

Us he instat perquè aprenguéssiu a dir «Jo»

Quan us pregunto:

Perquè no son una part, sinó un tot;

No una porció, sinó un ésser.

ROBERT FROST

EL MEU HOSTE DE NOVEMBRE

Ma Tristesa, quan està aquí amb mi,

Creu que aquests dies foscos de pluja tardoral.

Són tan formosos com els dies poden ser;

Li agraden els arbres pelats i secs;

Es passeja pels caminets xops dels prats.

El seu goig no em deixa repòs.

Parla ella i escolto amb gust:

Està contenta que els ocells hagin fugit,

Està contenta que el seu senzill estam gris

Sigui ara argentat amb plovisqueig adherit.

Els arbres desolats, deserts;

La terra descolorida, el cel pesant;

Les bel·leses que ella tan bé veu,

Pensa que no tinc ulls per a això,

I em molesta per persuadir-me.

No ahir vaig aprendre a conèixer

L'atractiu dels dies nus de novembre

Abans de la vinguda de la neu;

Però això fóra en va dir-li,

I són millors per sa lloança.

AMÉRICA

Va amunt i avall
 Amb gambades terribles, desmesurades,
 Ostentant grans llumeneres
 Amb joiosos moviments —
 Un cap a l'Est
 I un cap a l'Oest—
 I fent ressonar dues paraules
 En un crit estrident
 Que fa estremir el cor de tots els enemics:
 Tots, Un; Tots, Un; Tots, Un; Tots, Un!
 Guarden-vos d'aquest noi extraordinari, impetuós i
 I dels seus jocs — no us hi acosteu! [estrany
 Tots, Un; Tots, Un; Tots, Un; Tots, Un;
 Va amunt i avall.

MANUSCRIT ANTIC

El cel
 És aquest formós pergami antic
 En el qual el sol
 I la lluna
 Escriuen llur diari.
 Per llegir-lo tot,
 S'ha de ser un lingüista
 Més instruït que el Pare Sabiduria,
 I un visionari
 Més penetrant que la Mare Somni.
 Però per sentir-lo,
 S'ha de ser un apòstol:
 Un que sigui més que íntim
 Per haver estat, sempre,
 L'únic confident —
 Com la terra
 O el mar.

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

FIGURA MÈTRICA

Hi ha un ocell entre les albes —
 És el sol!
 Les fulles són petits peixos grocs
 Nedant en el riu;
 L'ocell passa just sobre d'ells —
 El dia està sobre ses ales.
 Prodigí!
 És ell que està fent
 La gran resplendor entre els àlbers.
 És el seu cantar
 Que eclipsa el soroll
 De les fulles topant-se amb el vent.

MOVIMENT PAUSAT

Tots aquells tresors que reposen en la petita capsa
 tancada la cabuda de la qual molt reduïda és
 Més gran que l'espai de les estrelles, essent misteriosos
 i ple de somnis:
 Tots aquells tresors—els retinc en la meua mà —
 forcen continuament
 Els costats i la tapa i els dos caps de la capseta on
 els guardo;
 Cridant que no els ha arribat gens de sol durant tot
 aquest temps i que ja estan cansats de brillar;
 Dient-me que torni a tancar la tapa de la capseta
 i que a la fi els deixi dormir.

Però la nit que estic apartat d'ells, amic estimat,
 és molt més desesperada que la seva nit!
 I per això em compadeixo d'ells i pretenc haver
 perdut la clau de la capseta dels meus tresors;
 Perquè moririen de cansament si l'obris, i no esti-
 guessin almenys desmaiats o endormiscats
 Com ho estan ara.

MAXWELL BODENHEIM

A UN ENEMIC

Desprecio els meus amics més que a vós.
 Jo m'hauria conegut, però ells es posaren davant els
 [miralls
 I hi pintaren imatges de les virtuts que desitjava.
 Vós vinguéreu, i amb cisell agut rascàreu les falses
 [pintures.
 Aleshores em vaig conèixer i em vaig avorrir, però no
 [a vós:
 Perquè reflexos vostres en el cristall que destapàreu
 Em mostraren les virtuts de les quals havíeu destruït
 [la imatge.

EL MINAIRE

Els de dalt diuen que et coneixen, Terra — són uns
 [mentiders.
 Tu ets el meu pare, i el silenci en què treballa és la
 Sols el fill coneix el seu pare. [meua mare.
 Som iguals — suats, d'esperit inarticulat, doblegant-
 [nos sota dures experiències.
 Bec i crido amb els meus germans quan sóc sobre teu —
 Com molts fills aviat oblidem els pares de nostres
 [esperits.
 Però tu àvidament ens agafes de nou — paguem el
 [poc brogit de vida que robem.

RICHARD ALDINGTON

L'ALBA

¿Per què estàs sempre aquí tremolant
Entre el corrent immaculat i el camí?

La gent passa per la pols
En bicicles, carts, motor-cars;
Els carreters passen a punta de dia;
Els enamorats passen pel camí d'herba a la nit.

Desfés-te de les teves arrels, camina, alba!
Tu ets més formosa que ells.

Sé que el vent pur t'estima,
T'està besant sempre i girant
El folro blanc de les teves faldilles verdes.
El cel es llança sobre teu com pluja blava,
I la pluja grisa regalima pels teus flancs
I t'estima.

I he vist la lluna
Deixar el seu penic d'argent en el teu si
Quan arreglaves ta cabellera;
I la boira blanca rodant i vacil·lant
Com tímid enamorat prop dels teus genolls.

Jo et conec, alba;
T'he observat des que tenia deu anys.
Però si tinguessis una mica d'amor veritat,
Una mica de força,
Deixaries els teus amants, impassibles i nuls,
I aniries caminant avall del blanc camí
Darrera els carreters.

Hi ha formosos faigs
A baix més enllà del turó.
Estaràs sempre aquí tremolant?

D. H. LAWRENCE

CUQUES DE LLUM EN EL BLAT

Una dona ridiculitza el seu amant:

Mireu que són bufones entre el blat!
El sègol és més alt que vós, que us creieu
Tan alt i poderós: mireu com aixeca el cap
Fosc i digne çap al cel, com un grup de cavallers
Passant amb llances i insígnies i despreci viril.

I sempre igual! — ¡Oh, si pogués avançar
Mantenint el cap alt i serè cap al cel!
¿Creieu que hauria tingut una criatura com vós al
[meu costat
Amb el vostre ensopiment i el dubte de si m'estimeu?
¡O sègol estimat,
Com t'adoro pel teu senzill orgull!

I aquestes brillants cuques de llum gronxant-se
I sobre les tiges inclinades, just sobre [entremig
llurs cascos amb plomalls foscos, com petites
Estrelles verdes baixen i roden aquí per amor
D'aquesta obscura terra, i passen ben serenes!—

Com us adoro, criatures ditzoses, estimades,
Anant a cavall de l'aire i portant sempre
Vostres petites llanternes al darrera: alegra
El meu cor veure com us situeu i proveu de pujar
A les tiges del blat, guarnint de foc llurs puntes!

En el moviment indecís del blat, sota el cel
Blau fosc de la nit, el resplendor viatja, l'eixam
De criatures brillants investiga: — vosaltres fruiu;
[vosaltres
Ver esperit de felicitat inconscient: ¡ah, com escalfo
El meu esperit pobre i mortal amb la vostra felicitat!

L'home contesta i ella se'n burla:

Dona, que sou tonta! Us estimo i vós ho sabeu!
— Senyor, preneu-li el seu amor: el fa patir.
I us dono tot el que de mi desitgeu.
— Senyor, Senyor Déu meu! creieu que alguna
[hora podrà brillar?

AMY LOWELL

CHINOISERIES

Reflexions

Quan mirava els teus ulls,
Veia un jardí
Amb peònies, i dringants pagodes,
I ponts de rodones arcades
Sobre llacs tranquils.
Una dona seia al costat de l'aigua
Amb sedós vestit, d'un blau de pluja.
Arribava ficant la mà a l'aigua
A arrencar les peònies carmesí
De sota la superfície,
Però així que agafava els troncs,
Es movien i desfeien en petites ones verd clar,
I quan treia la mà fora,
Les gotes d'aigua que anaven caient
Tacaven el seu vestit blau de pluja com llàgrimes.

Caient neu

La neu xiuxiueja prop meu,
I els meus esclops de fusta
Deixen forats darrera meu en la neu.

Però ningú passarà per aquest camí
Interrogant més petjades,
I quan la campana de l'església torni a tocar
Seran tapats i hauran fugit.

Gebre

Els matins grisos de nuvolada
He sentit les garses volar;
I quan he anat al meu jardí,
El meu vestit de seda
Arrossega sobre fulles pansides.
Una fulla seca s'esgruna al frec,
Però he vist moltes Tardors
Amb garses escampant-se com fum
Pel cel.

JOHN MASEFIELD

QUE SÓC, VIDA?

Què sóc, Vida? Una cosa de sal volàtil
Mantinguda unida per cèl·lules inquietes,
Que no saben per què és llur treball, que mai para,
Jo mateix ignorant d'on viu el seu Amo.
Jo no les mano: no obstant, treballen, filen
Un món que em gasta com jo les gasto;
No sé quina comença ni quina acaba,
Ni quina alabar, quina mimar, quina condemnar.
Així, com una meravella dins una altra meravella,
Responc a l'infinit, com, amb una onada després
El mar d'aire va passant, sec o humit, [d'una altra,
O la lluna plena va nedant des de sa caverna,
O el gran sol surt: aquest mil·lèsim jo
Es fa sentir, no sabent com, i preguntant per què.

MIRANT DES D'UN LLIT DE MALALT

Sento el vent tot el dia,
I el que prova de dir.
Sento el vent tota la nit
Furiat quan va a lluitar;
Després del vent la pluja,
I després altre cop el vent
Corrent cap a la muntanya
Mentre va parant.

I tot el dia el mar
No deixarà viure la terra,
Però tota la nit apilota la sorra
Sobre d'ella;
Veig la seva blanca resplendor
Travessant la nit,
Movent la seva horrible cabellera
I tornant-la a moure allí.

I tot el dia la pedra
Sent com està inflat el vent;
I tota la nit la roca
Resisteix el xoc del mar;
Mentre, des de la finestra,
Miro a fora, i em pregunto per què,
Per què durant tant temps
Una força tal desafiarà un tal poder.

ALICE MEYNELL

MATERNITAT

Plora la que perdé son únic fill
Nou-nat, deu anys enrera.
«No ploris; és a la glòria», diuen.
Ella contesta: «Tot i així.

»Deu anys enrera nasqué, amb dolor,
Un infant no oblidat ara.
Però ai! Deu anys enrera, en va
Una mare, una mare, va néixer.»

REPIC

Ràpid en una nit lleugera,
De la torre somoguda,
Un ramat de campanes fugen,
I se'n van amb l'hora.

Com ocells del colomar als vents,
Tot d'una — oh, escolteu! —
Un estol de campanes surt,
I va cap a la fosca.

De sobte l'aire fred vibra:
Sol, alt,
Un ritme de campanes vola
I fuig amb els núvols.

HAROLD MONRO

UNA CIUTAT GRAN

Quan torno a posta de sol,
La minyona de servei està cantant suaument
Sota l'escala fosca, i dins la casa
La mitja llum ha entrat com un raig de lluna.
Si el temps així és mort jo no puc entendre
El sentit del migdia i de la mitja nit,
Sinó com les aigües que cauen, que van caient, xiu-
El silenci sembla un so inacabable. [lant, caient

Estic assegut en la meua cambra,
 I contemplo la posta,
 I veig l'estelada.
 Sento el trepig dels homes que tornen a casa,
 I l'últim crit de l'infant petit;
 Aleshores un ocell solitari xerroteja,
 I de sobte, més enllà dels cims de les cases,
 Endevino boira en el camp,
 En el prat sobre les francesilles;
 La lluna que surt,
 El perfum de la nit que s'acosta,
 Els cants, els ecos,
 Gossos lladrant,
 El dia acabant-se,
 Endormiscament gradual,
 Dolç repòs.

Quan tots els llums són encesos en la ciutat
 Passo pels carrers i miro
 Alerta, quasi feliç,
 I durant mitja nit em passejo.

ALLEN UPWARD

FULLES OLOROSES D'UN GERRO XINÈS

Les fulles de l'acàcia

El vell, quan sentia acostar-se l'hivern, comptava
 les fulles que anaven caient de les acàcies; entretant
 el seu fill parlava de la primavera.

Els salzes púrpura fosc

Meditant sobre la glòria d'un il·lustre llinatge vaig
 aixecar els ulls i vaig notar els salzes púrpura fosc
 que creixen al volt de les tombes dels enaltits Mings.

El pescador de coral

El pescador de coral, que havia estat molt temps
 sota l'aigua, va sortir a la superfície portant sola-
 ment a la mà una branqueta d'alga carmesina. Con-
 testant al patró del *junk*, digué: «Mentre estava en
 el món dels peixos, aquesta miserable herba em sem-
 blà més formosa que el coral.»

El diamant

El poeta Wong, després d'haver encantat durant
 una festa una companyia de mandarins, estava silen-
 cios al mig de casa seva. Va raonar: «El diamant
 brilla únicament quan està a la claror.»

L'estuari

Algú es va plànyer al Mestre: «Després de moltes
 lliçons no entenc completament la vostra doctrina.»
 En resposta el Mestre va assenyalar la marejada a
 la desembocadura del riu, i preguntà: «Quina és
 l'amplada del mar en aquell lloc?»

El poeta emmetzinat

Un poeta, havent desenfrenat la seva llengua,
 parlà així: «Més fragant que l'heliotrop, que floreix
 tot l'any, millors que lletres de vermelló sobre pla-
 ques de sàndal, són els teus besos, tu tan tímida!»

Les jonquilles

He sentit a dir que certa princesa, quan va desco-
 brir que havia estat amb un dimoni, va teixir una
 corona de jonquilles i la va enviar a l'amador d'altre
 temps.

El gojat

Així com la llavor del gojat, portada pel vent,
 s'allotja en els terrats dels palaus, i il·lumina l'aire
 amb flors de flama, les paraules infantils d'un insigni-
 ficant poeta poden conferir honor a altius i desde-
 nyosos mandarins.

La sirena

El noi mariner que s'abalança a un costat del
 Junk of Many Pearls, i pentina amb els seus dits
 de marfil les verdes trenes del mar, creient haver
 sentit la veu d'una sirena, deixa caure el seu cos
 entre les ones.

L'Imperi xinès

Els emperadors de catorze dinasties, vestint robes
 de seda groga amb el Dragó brodat, portant diade-
 mes amb perles i robins, i asseient-se en trons d'in-
 comparable marfil, han governat l'Imperi xinès
 quatre mil anys.

La via làctia

La meua mare em deia que cada nit una processó
 de *junks* portant llanternes passava silenciosament
 pel cel, i l'aigua que esquitxaven llurs remes queia
 sobre la terra en forma de rosada. Ara ja no crec que
 les estrelles siguin *junks* portant llanternes, ni que
 la rosada provingui de llurs remes.

La ceba

L'infant que, una fulla després de l'altra, va traient
 les moltes capes de la ceba, per arribar al cor dolç,
 s'adona al final que fins ha llençat el cor.

La conquilla marina

A l'amador apassionat, al qual cada cop de brisa torna els seus planys, tot el món li sembla una murmuradora conquilla.

El milà estúpid

Un milà; mentre devorava una alosa, es planyia: «Si hagués sabut que la seva carn no era més dolça que la d'un pardal, hauria escoltat més temps les seves delicioses notes.»

El molí de vent

L'exquisit pintor Ko-tsu rebia sovint les censures d'un amic molt diligent amb motiu dels seus accessos d'ociositat. A la fi va excusar-se dient: «Vós sou un molí d'aigua — un molí de vent sols pot moldre quan el vent bufa.»

La paraula

La primera vegada que l'emperador Han va sentir una certa Paraula va dir: «És estrany.» La segona vegada va dir: «És diví.» La tercera vegada va dir: «Feu-lo matar.»

APORTACIONS

(Del llibre *Travaillons donc à bien penser.*)

Hom demana una Lliga d'Acció Cívica o dels Deures del Ciutadà. ¿És la seva realització tan quimèrica com la quadratura del cercle? Nosaltres tenim una Lliga dels Drets de l'Home i del Ciutadà. Si ella és nascuda i prospera, és que respon, sens dubte, a una necessitat. Lluny de nosaltres el pensament de criticar aquesta institució, que és una gran companyia de segurs contra l'arbitrari i la negació de justícia que floreixen sota el règim demòcrata així com sota els altres. Mes, quina buida vanitat en la insígnia adoptada! Els Drets de l'Home? De quin home es tracta? ¿Del de Laputa o d'Icària, de l'*homunculus* del doctor Faust o de l'home d'avui dia? Es comprèn que és d'aquest últim de qui s'ocupa; però llavors ¿per què no dir i escriure «Lliga dels Drets del Ciutadà francès de la tercera República»? El meu dret, els meus drets!... El ciutadà francès és un escolar que aixeca el dit per reclamar al *peó*, son governant, que algunes vegades té la palmeta dura, però que es pot *chahuter* a gust propi. Però no es parla mai dels deures... i els oblida durant aquest temps.

Una Lliga d'Acció Cívica o dels Deures del Ciutadà no retindria l'atenció pública per als casos individuals, sinó per als nacionals i d'ordre general. Ella no cercaria pas les facècies al Govern si Durand, taverner, o Dupont, netejaire, haguessin rebut alguna ofensa a llur sagrada llibertat; ella no centralitzaria l'abundant correspondència dels delirants de la persecució. Son treball seria redreçar les injustícies fetes a la raó eternal en la conducta dels afers de la ciutat i, per la ploma o per

la paraula, fer prevaler en tots moments els recursos profunds de la claredat lògica i del bon sentit sobre les excitacions del moment. Son fi: defensa i il·lustració de la nació francesa. Sa acció: un mètode general de pensament. Així podria constituir-se, per sobre o al costat de les agitacions polítiques, un partit de persones desinteressades, reflexives, devotes, que col·locarien en primer lloc de llurs preocupacions la vitalitat de França.

Mitjançant els manifestos, la Lliga d'Acció Cívica desvetllaria l'esperit crític seduït o distret de totes les particularitats. Lluitaria, doncs:

1.ª Perquè el bon sentir en la política no fos jamai ultratjat.

2.ª Perquè les errors provinents de les institucions i d'un esperit públic anarquista no fossin imputades a homes qui no poden sostenir-les.

3.ª Perquè no es confonguessin els efectes i les causes, i perquè no existissin més lamentacions sobre els efectes lògics de certes causes que volen ignorar-se.

4.ª Perquè no es despreciessin els fets que sols compten amb el nom dels principis abstractes o de dogmes a priori.

5.ª Per al realisme polític i la recerca de l'oportú.

6.ª En resum, per a desintoxicar la intel·ligència francesa.

Així podria crear-se ço que més ha mancat fins avui a França: una armadura moral, un esperit públic. El risc és bo de córrer.

GEORGES AIMEL

(Trad. M. S.)

BRINDIS QUE HAURIA PRONUNCIAT EL REDACTOR DE «LA REVISTA» EN EL SOPAR A RAMIRO DE MAEZTU

Senyors: Deplorem que incidents per a tots lamentables, i engendradors de sofriments personals per a un company il·lustre i benvolgut, hagin trobat ressò en aquest acte, a risc de torbar-ne la unitat, de destruir l'homogeneïtat dels esperits, en l'impuls la d'amistat i homenatge al qui deixarà ben tost d'ésser el nostre hoste estimadíssim. Però ja que aquest episodi deplorable ha tingut ací ressò, no deixem passar sense afirmació contrària la feta ací d'ésser forçosa la incompatibilitat entre la política i la intel·ligència. És una visió deformada per la proximitat excessiva la que tal cosa ens fa creure. En llarga perspectiva no pot la política (si és alguna cosa més que un foll agitar-se si té una tradició darrera, un ideal en front i segueix una direcció), prescindir de la intel·ligència. Digui el que vulgui Machiavelli, nosaltres no pensem que li calgui a Remo matar a son germà per tal d'assegurar la pròpia herència i salvar la vida; no li cal, perquè Remo és immortal, seguint i acceptant el sentit místic d'aquesta interpretació segons la qual la sobirania correspon a la lloba qui alletà els dos germans i protegeix la ciutat. Aquest sentit determinat de l'obra d'intel·ligència — l'art robuste a seul l'éternité, — le buste vit plus que la cité — és el que ens feia triar la nostra professió intel·lectual!

I, ara, diguem el nostre homenatge a Ramiro de Maeztu. Ell ha estat durant anys el periodista singular per art del qual les coses d'Europa vivien en el cervell d'una generació d'espanyols. La transformació d'Anglaterra amb els seus obrers novament esdevinguts revolucionaris i els seus ministres ja no manxestrians, l'Alemanya d'abans de la guerra vista

des de les aules de Marburg i des dels salons del West berlinès, el neo-socialisme d'un Bernstein i d'un Shaw, els mites clàssics de Castella don Joan i don Quixot i les inquietuds dels nuclis industrials de Vascònia i de Catalunya cridaren la seva múltiple atenció. Però tot això era encara la menudalla de les idees, les que cada dia gastem i renovem sense gran cura i que només per l'acumulació arriben a ésser una riquesa. Avui «La Crisis del Humanisme», ja ens fa dubtar de la solidesa de les nostres idees més cèntriques, de les que feien no la moneda divisionària, sinó les peces valuoses i segures del nostre tresor mental.

Únicament ens resta el consol de la singularitat — paradoxa en diria si no fos el mot tan desacreditat — que glateix en el fet d'ésser l'home que ens combat l'humanisme, ell mateix un cas magnífic d'humanitat. La tradició de comprensió universal, d'exclusiu contacte amb homes intel·ligents de recerca de les valors eternes sota la contingència dels conflictes d'interessos són ben característiques d'aquest home del Renaixement que tan acerbament es critica. Així l'humanisme és no destruït, sinó superat per la ment altíssima de Ramiro de Maeztu. Per la talla de l'adversari s'amida sovint la del combatent.

Amics! perquè en Maeztu és un cas d'humanitat, desitgem-li una vida en harmonia amb sa persona — molt llarga i fructuosa — com la d'aquest Goethe que l'atreu i li és odiós a l'ensem, coronada de serenitat com la del gran poeta, humanista d'Alemanya. I si abans d'arribar a aquesta serenitat última, atret per la política o per qualsevol altre atzar sofria dels contracops de la realitat, sigui-li un estímul i un refugi el record de ço que avui li oferim, el millor encara que pot oferir la humanitat: la companyia d'homes cordials i d'homes que s'esforcen a ser comprensius.

LES REVISTES

JULES-ROMAINS

No sempre, en consignar visites de personalitats literàries estrangeres, ens hem pogut sentir satisfets (objectivament, cal entendre, i dintre els drets màxims que concedim a la crítica del nostre esforç) de llur judici. Per això remarcarem, amb més motiu, la posició intel·ligent, comprensiva, d'una raonada cordialitat, diríem, en què es col·locava un hoste il·lustre, Jules Romain, que potser, a la primera impressió, era decebut, com tants altres, de no trobar aquí el pintoresc espanyol que tal volta cercava. Hem pogut palesar la directa comprensió, l'interès de la nostra Barcelona (Barcelona dolenta i heroica, on totes les dèries troben escalf) en l'esperit del poeta unanimitista, llegint unes converses publicades a *La Veu*, de les quals, en conjunt, se'n desprèn la sensació d'una harmonia nacional i europea (ben nacional i ben europea), copsada pel poeta en tots els llocs, a l'Institut, a la Universitat Industrial, en els tallers dels artistes i en els llibres dels poetes, és a dir, en tots els punts sensibles de la Catalunya qui compta, i àdhuc en l'agitació exacerbada de la Catalunya que vibra. De Jules Romain a Barcelona perdurà l'afecte que semblà en col·legues i amics i el record d'una amable conferència a l'Ateneu sobre el sentiment de la vida moderna en la poesia contemporània. Extraordinàriament, la reunió intel·lectual era tota ella congregada en aquella casa, torbant-hi l'habitual somnolència.

POESIA ANGLESA

Diu així la introducció a l'antologia de la revista nord-americana *Poetry*, editada sota la direcció de H. Monroe i A. Corbin Henderson, de la qual són triades les poesies que publiquem en aquest mateix número:

«Durant els últims tres o quatre anys hi ha hagut un notable renaixement de poesia, tant a Amèrica com a Anglaterra, i una revifalla d'interès públic per l'art.

«Els editors d'aquesta antologia desitgen presentar, en forma convenient treball, representatiu dels poetes que avui dia produeixen el que comunment s'anomena «la poesia nova» — frase sens dubte de poc pes i d'imperfecta descripció, ja que en

art el nou és sempre el més vel del vell, però és difícil reemplaçar-la amb un joc de paraules més exacte. Les contràries de molts diaris i nombroses revistes especials testimonien la petició d'un llibre com aquest; així mateix moltes lletres adreçades als editors de *Poetry* demanant informacions — lletres no sols d'amants individuals de l'art, sinó també de professors de *collège* i de clubs o grups literaris, que han començat a sentir que la poesia d'avui és una força vital que no pot ignorar-se per més temps. Fins molts crítics creuen que la poesia va acostant-se més que la novel·la o el drama a la vida actual d'avui. La revista *Poetry*, des de la seva fundació, el mes d'octubre de 1912, ha estimulat aquest nou esperit dintre l'art, i l'antologia és un nou esforç per part dels seus editors a fi de presentar al públic la nova espiritualitat.

«¿Què és la poesia nova? ¿I en què es diferencia de la vella? La diferència no es troba en mers detalls de forma, ja que molta de la poesia infiltrada del nou esperit s'ajusta a les mesures i als ritmes d'un patró antic. No és solament en la dicció, encara que els veritables poetes moderns rebutgen els recursos, dits «poètics», del llenguatge — els *deems*, *'neath*, *forsooths*, etc., — les inversions i redundàncies retumbants, familiars a llurs predecessors: tots els excessos retòrics que fan que bona part de la poesia Victoriana sembli ara «over-apparelled», com un orador en un dinar de la *Poetry* — un advocat, no un poeta — resumí en fixar la finalitat del nou moviment. Aquestes coses són importants, però la diferència profunditza més que els detalls de forma, els traspassa i va a integritats fonamentals.

«La nova poesia s'esforça per una realització concreta i immediata de la vida; descarta la teoria, l'abstracció, l'allunyament, que es troba en tots els clàssics que no són de primer ordre. És menys vaga, menys verbosa, menys eloqüent, que bona part de la poesia del període Victorià i que moltes obres dels primers períodes. Ha posat davant seu un ideal d'absoluta senzillesa i sinceritat — un ideal que vol una dicció individual, una dicció sense estereotipar; i un ritme també individual, tampoc estereotipat. Inspirada així, resulta més intensiva que difusa. Mira més àvidament enfora que endins; es torna objectiva. L'expressió «exterioritat» li ha estat aplicada, però això és incomplet. En presentar l'objecte concret o el concret en torn, tant si és bonic com si és lleig, mira de donar més precisa l'emoció

que en prové, i així eixampla sense mesura l'esfera de l'art.

«Tot això no vol dir manca de respecte a la tradició. Els poetes d'avui no descarten la tradició perquè segueixin la parla d'avui amb preferència a la dels temps de Shakespeare, o lluitin per un ritme orgànic en lloc d'usar un motllo que ha estat puntualitzat per altres. Al contrari, segueixen la gran tradició quan cerquen un vehicle apropiat a la seva època i a la seva forma creadora, i, resoltament, desprecien totes les altres.

«La gran poesia ha estat sempre escrita en la llengua de la parla contemporània, i el seu tema, fins quan és llegendari, ha sostingut sempre una relació directa amb el pensament contemporani, i amb la vida contemporània imaginativa i espiritual. És aquesta relació directa que els més progressius poetes moderns proven de restablir. En aquest esforç descarten no solament la dicció arcaica, sinó també els termes gastats i assumptes d'història o llegenda ja passats, que han estat durant centúries un tresor de repetició per les segones classes.

«Aquest esforç a la parla moderna, a la senzillesa de forma, i a la vitalitat autèntica de tema, està portant els nostres poetes a dubtar de l'autoritat de les lleis de vers anglès acceptades, i a estudiar altres llengües antigues i modernes, per descobrir què és realment la poesia. És un fet estrany que, en el prejudici comú de la gent culta durant els quatre segles des de 1400 fins a 1800, res s'acceptava a Anglaterra com poesia que no seguís la mesura iàmbica. Fragments de les cançons Elisabètiques o de les dues odes musicals de Dryden, ambdós en compàs de quatre en lloc del tres iàmbic, eren intrusions ridícules massa fútils per a tenir-se en compte. Per escriure poesia anglesa calia mesurar els seus passos d'acord amb la regla iàmbica, i marcar les seves línies amb ritmes, o almenys ordenar-les en el moviment pantamètric del vers lliure.

«La primera protesta contra aquest prejudici, que el seu llarg ús havia tornat llei, vingué en la persona de quatre o cinc grans poetes — Burns, Coleridge, Keats, Shelly, Byron — que atorrollaren les orelles de llur generació amb anapests i altres mesures de quatre temps, i que traslladaren a la seva obra una certa proximitat de sentiment i de imatge — una certa passió moderna de vida — que fins Cowper, Thompson i alguns altres del seu temps, encara que havien escrit sobre coses que els voltaven, escassament havien aconseguit. Crítics trimestrals i moralistes londine-

sos feren ganyotes i rondinaren, però al fi les barreres hagueren de caure per a aquests grans radicals. I abans de molt l'extrema virtuositat de Swinburne havia estès més lluny encara el grau musical de la llengua anglesa.

»Per aquell temps va aparèixer Whitman, l'orella del llegidor — aquesta persona formidable — estava afinada als anapests, als dàctils, als coriàmbics, als sàfics, ritmats o sense ritmar. No sabia anomenar-los pel seu nom, però era sumís a tots els intrincaments possibles de pauta en qualsevol esquema mètrica curosament entreteixida. Però Whitman li donà un nou xoc. Apareixia un suposat poeta que descartà totes les pautes tradicionals, i teixí un tapís propi. Novament protestaren els conservadors: «Era això poesia? I si ho era, per què? Si la poesia no es basava en les lleis mètriques de tant temps acceptades, aleshores com podrien distingir-la de la prosa, i així tenir amb ordre les etiquetes i els catàlegs? Què era el que es declarava poesia de Whitman, sinó una mena de prosa capritxosa, inventada per exhibir una perillosa filosofia anarquista?

»Seria massa llarg analitzar els nombrosos ritmes dels versos lliures de Whitman; però el sol fet que es crigués versos lliures i els anomenés poesia, i que altres poetes — homes com Rossetti, Swinburne, Symonds, fins el mal disposat Emerson, semblessin estar d'acord en què era poesia, aquest fet sols era, en l'opinió dels conservadors, una amenaça a quatre segles de poetes anglesos. I aquest desafiament, repetit per poetes posteriors, ens porta a averiguar ràpidament els orígens de la poesia anglesa, passant per darrera i per sota el prejudici instintiu que assegura que la poesia anglesa, per ésser poesia, ha de conformar-se a metres ja prescrits.

»Chaucer, un gran geni com era, un aristòcrata per naixement i educació, i un demòcrata per sentiments i simpatia — Chaucer podia haver tingut a la seva mà portar tot el corrent de la poesia anglesa en el canal francès o en l'anglo-saxó. Coneixent i agradant-li els antics èpics francesos més que les sagas escandinaves, escollí naturalment el canal francès, i fou tan gran i tan admirat, que el seu món el va seguir. Així ja no hi hagué més qüestions — la mesura i ritme iàmbics, ambdós agradables a l'orella disciplinada dels mestres normands d'Anglaterra, quedà fixat com el tipus-norma de la forma poètica.

»Però era possible un cara o creu — la balança estigué quasi sempre suspesa en aquest formatiu segle XIV. Si el contemporani de Chaucer Langland — el gran demòcrata, revolucionari, místic — hagués tingut

l'autoritat de Chaucer i la seva simpatia universal, la poesia anglesa hauria seguit el seu exemple en lloc del de Chaucer; i Shakespeare, Milton i els altres podrien haver estat portats per la pràctica corrent a usar — o modificar — la mesura estranya, pesada, de *Piers Ploughman*, que ara sona tan malament a les nostres orelles:

«In a somer seson,
When softe was the sonne,
I shoop me into shroudes
As I a sheep weere;
In habite as an heremite
Unholy of werkis,
Wente wide in this world
Wondres to here.»

»Encara que havem d'alegrar-nos que triomfés Chaucer amb les seves formes franceses, Langland ens recorda que la poesia — fins la poesia anglesa — és més vella que el ritme, més vella que la mesura iàmbica, més vella que totes les normes mètriques que ara semblen ésser-ne una part tan important. Si la nostra crítica pot tenir alguna valor, ha d'insistir sobre la veritat evident que la poesia existia abans que la llengua anglesa comencés a formar-se de les runes d'altres llengües, i que ara existeix en formes molt formoses entre gent molt llunyana que mai han sentit parlar de les nostres regles especials.

»Potser la primera d'aquestes influències pertorbadores de fora que havia de sentir-se en la poesia moderna anglesa, era el renaixement cèltic, la meravellosa revifada d'interès en cançons irlandeses antic, que es manifestà en traduccions i adaptacions dels antics èpics i lírics galaics, fetes per W. B. Yeats, Lady Gregory, Douglas Hyde i altres.

»Aquesta influència fou més poderosa perquè ens vingué directament, no de segona mà, a través de l'obra de dos poetes de geni, Synge i Yeats. Aquests grans homes, fortificats i inspirats per la senzillesa i claredat de la cançó primitiva cèltica, tingueren poca paciència amb l'art «over-appareled» de Tennyson i els seus imitadors. El trobaren encarat per la retòrica, per una moralitat massa conscient que conduïa a l'eloqüència de la tribuna, i per inspiracions pedantesques de segona mà; i trobaren el seu moviment enredat, privat de llibertat, per una acceptació massa servil d'esquemes ja preparats de metre i ritme. Les sorpreses i irregularitats, que es troben en tot gran art perquè són inherents al sentir humà, s'estaven apartant de la poesia anglesa, que, en conseqüència, s'emmidonava en formes massa fixes i fugia més i més de la vida. Com Mr. Yeats digué a Chicago:

««Estàvem cansats de tot això. Volíem lliurar-nos no sols de la retòrica, sinó també de la dicció poètica. Provàrem de treure tot el que era artificial, per obtenir un estil com una conversa, tan senzill com la prosa més senzilla, com un crit del cor.»

»No és pas exagerar molt dir que «la poesia moderna» — si se'n permet la frase — començà amb aquests dos grans mestres irlandesos. Penseu quin contrast fins amb els més senzills lírics de Tennyson ofereix la forma de les seves cançons, i quin contrast el seu sentir humà directe i sincer presenta a l'optimisme una mica *culture-developed* de Browning, i al pessimisme *science-inspired* d'Arnold. Comparats amb aquests dos irlandesos, els millors dels seus predecessors semblen literaris. Aquesta manifestació no significa cap assenyalament de valors decisives, perquè encara és massa aviat per a apreciar-les. Hom pot, per exemple, creure que Singees és el més gran poeta dramaturg anglès des de Shakespeare, i dels grans poetes del món; però han de passar unes quantes dècades més abans que aquesta classificació pugui tenir autoritat.

»Al mateix temps altres corrents anaven influïnt sobre ments progressives cap a una llibertat de forma encara més gran. Bastant estrany, la influència de Whitman es sentí primer a França. Arribà a Anglaterra, i finalment a Amèrica, indirectament des de París, on els poetes, estimulats per traduccions dels grans americans, especialment les de Bajette, i per la qualitat *ever-adventurous* de l'educació literària francesa, havien anat fent experiments amb versos lliures des de Mallarmé. Els grans poetes irlandesos sentiren la influència francesa — era part de l'educació que els féu adonar-se que la poesia anglesa s'havia tornat limitada, rígida i insular. Yeats mantingué usualment, encara que mai servilment, el ritme i una certa regularitat de forma mètrica — en la qual, no obstant, va introduir les seves harmonies pròpies; però Singee escrigué els seus drames en aquella ampla *borderland* entre prosa i vers, en una forma que, de qualsevol manera que se l'anomeni, és essencialment poesia, perquè té passió, encant, màgica, ritme i gloriosa vida imaginativa.

»Aquesta *borderland* entre prosa i vers s'ha explorat ara com mai en anglès; excepte, potser, en la traducció de King James de la Bíblia. Els moderns «vers-libertines», com ingeniosament han estat anomenats, estan fent treball d'explorador amb un esforç heroic per lliurar-se dels obstacles que han embolcallat el poeta i l'han separat del seu auditori. Miren que les manifestacions modernes de la poesia siguin menys una composició de regles i fórmules, i més una

cosa de ritme de l'esperit, i de l'orgànic contra l'imposat. En aquest treball entusiàstic segueixen no sols un fort impuls interior, no sols l'amor de la llibertat que Chaucer seguí — i Spencer i Shakespeare, Shelley i Coleridge i tots els mestres —, sinó també es senten impulsats per influències estrangeres. Han estudiat els *symbolistes* francesos del dinou, i els més recents *vers-libristes* parisiencs. Demés, alguns d'ells s'han fixat en el lirisme pur dels trobadors provençals, han estudiat el mecanisme més treballat dels primers sonetistes i cançonistes italians, han llegit poesia grega des d'un nou punt de vista; i, per fi, però potser el més important de tot, s'han inclinat als vents de l'Est.

»El segle dinou el món occidental — l'estètic món occidental — descobrí l'Orient. Algú ha dit que quan Perry trucà a les portes del Japó, aquestes s'obriren, no per deixar-nos entrar, sinó per deixar sortir els japonesos. L'art gràfic japonès, especialment, començà quasi de seguida a il·luminar ments progressives. Whistler, naturalment, fou el primer gran artista creador que sentí la influència de llur instint per l'equilibri i la proporció, per les subtils harmonies de color i de línia, per la integritat de la formosor en l'art, en oposició a les tendències moralitzadores i sentimentals que s'havien anat introduint més i més.

»La poesia va anar més a poc a poc que les arts gràfiques a sentir la influència oriental, per la barrera del llenguatge. Però els coneixedors europeus s'havien ocupat ja feia temps de les literatures índia, persa i sanscrita, i Fitzgerald fins donà a la multitud una llunyana sospita de la seva formosor unint-se amb Omar a mig camí, i resultant del casament un gran poema, no sols de dos esperits, sinó de dues tradicions literàries. Aleshores alguns vents del Japó entraren — algunes traduccions de *hokku* i altres formes — que mostraren la forta senzillesa i la claredat cristallina de l'art entre els poetes japonesos. I últimament la recerca ha anat més lluny: comencem a descobrir una línia reial completa de poetes xinos de fa uns mil anys, o més; i mirem de descobrir els secrets del seu art delicat i bell. La tasca és difícil, perquè els nostres poetes, ignorant el xino, han d'arribar a aquests mestres per les traduccions literàries dels *scholars*. Però fins fent aquesta volta, poetes com Allen Upward, Ezra Pound, Helen Waddell i alguns altres, ens donen una mica del gust extraordinari, de l'exquisit perfum especial, de l'original. I últimament, la influència índia s'ha accentuat amb el gran poeta i savi bengalès Rabindranath Tagore, que, gràcies al seu domini de l'anglès, resulta un poeta en les dues llengües.

»La influència oriental ha d'ésser benvinguda, perquè flueix de riques fonts originals d'art poètic. No hem de tenir por d'apendre d'ella; i en bona part del treball dels imatgistes, i altres grups radicals, trobem un resultat, més o menys conscient, i més o menys efectiu, d'aquesta influència. Hi trobem una mica de la recta visió oriental i de la senzilla de dicció, i també de tant en tant una espurna de la discreta perfecció oriental de forma i delicadesa de sentiment.

»Totes aquestes influències, que tendeixen a fer l'art de la poesia, especialment de la poesia anglesa, menys provincial, més cosmopolita, no són, de cap manera, un desafiament a la tradició clàssica. Al contrari, són un esforç per tornar-la a les seves grans fonts originals, i apartar les lleis artificials — el *obiter dicta* d'esperits secundaris — que ho ha destorbat. Hi ha, per exemple, més de la gran tradició clàssica autèntica en la *Spoon River Anthology*, que en els *Idylls of the King*, *Balaustian's Adventure* i *Sohrad i Rustum*, en junt. I els ritmes lliures de Whitman, Mallarmé, Pound, Sandburg i altres, en els seus passatges inspirats, estan més d'acord amb els bíblics, els grecs, els anglo-saxons, i fins amb la tradició shakesperiana, que tots els iàmics exactes de Dryden i Pope, els emmotllats alexandrins de Racine, o els mètrics curosament teixits de Tennyson i Swinburne.

»On portarà el nou moviment ningú pot dir-ho amb exactitud, ni quina de les seves manifestacions actuals a Anglaterra o a Amèrica tindrà una valor durable. Però podem estar segurs que el moviment tendeix a una llibertat més ampla d'esperit i de forma, i un reconeixement més digne de l'acció internacional, del cosmopolitanisme, del gran art de la poesia, del qual la llengua anglesa, esplèndid com és el seu registre, ofereix tan sols una fase. Com part d'aquest moviment, fins els experiments més estravagants, les innovacions més radicals, tenen una valor, almenys pel moment, com assalt contra el prejudici. I alguns dels radicals d'avui seran, sense dubte, els mestres de demà — un fenomen corrent en la història de les arts.»

PRIMER CONGRÉS DE LA INTERNACIONAL DE LA INTEL·LIGÈNCIA.

Veus aquí la crida que ha estat feta a tots els amics de la independència de l'esperit:

»Quan el segle xx s'obrí, el progrés del pensament humà semblava su-

bordinat a la col·laboració de tots els homes, de totes les nacions, de totes les races. Abans de la guerra mundial, els savis, els escriptors, els artistes de tots els països havien adoptat un règim de treball en comú i d'intercanvis intel·lectuals, basat en un acord tàcit. La *Internacional de la Intel·ligència* existia en principi i funcionava per necessitat, sense haver fet l'objecte de cap convenció formal.

»La guerra no ha deixat subsistir res d'aquest bosqueig. Aquesta *Internacional* virtual no havia previst els conflictes internacionals; era precària durant la pau; cessà d'actuar des de la primera canonada.

»Durant cinc anys, els canvis intel·lectuals entre nacions, que asseguraven la respiració profunda del món, han estat suspesos. Portats per la passió, pel ressentiment, per ambicions paràsites, molts esperits fins s'han esforçat per donar a aquesta ruptura un caràcter irreparable. En tots els països s'han pres disposicions perquè el debat intel·lectual sobrevisqués a la lluita armada.

»No obstant, bastants intel·lectuals, fidels a llur missió, que és d'assegurar, a través de les discòrdies i les lluites polítiques o socials, el desenrotllament continu de les ciències, de les lletres i de les arts, han mesurat durant aquest període la magnitud del perill en què ha estat l'esperit humà. Testimonis de l'esclavització del pensament, després de la seva caducitat, aquests homes, obertament o en secret, han retirat llur adhesió a l'estat de coses instaurat per la guerra i per l'evolució malaltissa i sovint delirant del sentiment nacional. Aquests homes han comprès que, fos quin fos el resultat del combat, el pensament, oprimat, escarnit, reduït al silenci o a l'esclavatge, era a tot arreu vençut. I aquesta derrota importava més que tot.

»Aquests homes demanen amb llurs vots un regisme nou i estable de la intel·ligència humana, un regisme capaç d'assegurar-li la independència essencial i els mitjans de defensar-la, un regisme que doni a l'esperit la força de resistir els atemptats de la violència. Desitgen la creació d'una *Internacional del Pensament*, que no sigui incompatible amb un amor sà de la terra natal, però que creï i conservi pura l'atmosfera moral necessària a la *indagació de la veritat*, la finalitat més alta dels homes de pensament, la base indispensable de tot progrés individual o social, i la penyora de la unió somniada entre els pobles.

»La falsa pau actual és poc propícia a la represa de les relacions intel·lectuals internacionals. La fatiga i la desanimació són grans en tots els països; el reinat de la desconfiança ha deixat tals rastres, que els impulsos més generosos perden aviat llur

eficàcia; demés, el desequilibri financer del món aixeca entre les nacions barreres imprevistes i de vegades infranquejables. Malgrat tots els obstacles, els homes de bona voluntat que funden alguna esperança en l'organització d'una *Internacional intel·lectual*, estan resolts a fer l'acció de concòrdia prèvia a tota col·laboració efectiva.

«El *Congrés Internacional dels Intel·lectuals* va a reunir-se a Berna, durant el primer semestre de 1920.

«Els organitzadors del *Congrés* fan una crida a tots els homes de pensament, savis, artistes, filòsofs, escriptors que, penetrats del caràcter abans que tot humà, és a dir, internacional de llur missió, s'avinguin a reprovar la funció que la guerra acaba d'imposar a l'esperit i demanin la constitució d'una *Lliga Internacional dels Intel·lectuals*.

«El programa del *Congrés* es mantindrà dins aquestes dades fonamentals.

«El *Congrés* consagrarà els seus treballs a l'organització d'aquesta nova *Internacional*, de la qual serà l'acte inicial.

«Completament girat cap a l'esdevenidor, sense recriminacions inútils sobre el que ha passat, el *Congrés* estudiarà els mitjans a posar en pràctica per fer d'aquesta *Internacional* una realitat durable, operant, fecunda, per assegurar-li lleis i orgues.

«Persuadit de la immensitat de la seva tasca, el *Congrés* està decidit a purificar-la, a clarificar-la. Siguin quines siguin les nostres preferències polítiques, el nostre primer mot és: *Internacionalisme* davant de tot.

«Aspirem a la cooperació de tots els pensaments lliures de l'univers.

«A tots els homes que tenen el sentiment de llurs responsabilitats, el culte de l'esperit, el desig d'un ordre real, i la passió de la llibertat, adrecem la nostra crida.

«En el caos del món, germans, unim-nos! — ROMAIN ROLLAND, HENRY BARBUSSE, GEORGES DUHAMEL.»

EL DR. PI I SUÑER A AMÈRICA

Si recollirem la veu d'un sector d'opinió dels catalans d'Amèrica amb motiu d'aquell viatge, creiem just de recollir la rèplica del Dr. Pi i Suñer.

Complim amb això un estricte deure d'amistat i de respecte. I en recollir la rectificació, fem honor a la probitat, errònia si es vol, però sincera, del nostre primer comentari.

«Sr. Director de LA REVISTA.

«Molt Sr. meu: He anat a Amèrica portat una vegada més, pel meu entusiasme patriòtic, tot pensant que

el bon nom de Catalunya quelcom podia guanyar de les meves intencions — mai desmentides en una ja llarga història de política cultural — i pels meus esforços, que vaig procurar tothora fossin assenyats i eficaços.

«Uns pocs, ben pocs, que disposen avui circumstancialment d'uns orgues en la premsa, varen voler — en ús del seu dret — demostrar la disconformitat a una afirmació meva sobre política catalana: la del meu nacionalisme autonomista federatiu, que he fet a Buenos Aires, com a Figueres, com a Barcelona, per tot i en tota ocasió. Tinc la transcripció de la major part dels meus discursos polítics, i en particular del discurs en el banquet en el Centre Català, a disposició de qui pugui interessar-li l'afer.

«Però si era de respectar que aquells jutgessin segons el seu albir les meves opinions polítiques, no és tolerable, en canvi, que hagin jugat malèvolament amb l'equívoc, posant-se amb això al nivell de certs diaris espanyolistes inconsútils, els que em comba-tiren, des de l'altra banda, per *separatista*. En les planes de *Ressorgiment*, com en les de la nou nada *Juventut* de Montevideo, redactada pels mateixos homes, tractaren de presentar la meva gestió al Plata com impregnada de transigència anticatalana, obeint jo a exigències de moment i de situació. I això no! Tothom que bé em conegui, no creurà que jo pugui cometre tals defec-cions, que, en aquest cas, serien baixesa i covardia!

«LA REVISTA es fa ressò de la campanya en el seu últim nombre. Jo li prego, senyor Director, que com reparació deguda al meu bon nom, al meu patriotisme i a la mateixa causa de Catalunya, publiqui la lletra adjunta, que jo no hagués d'altra manera donat a la llum, per l'excessiu dels seus elogis, mes que ara em veig obligat a remetre'ls-hi com una prova més, entre tantes que podria adduir de la fermesa catalana de la meva actuació; com a demostració que sóc sempre i per tot el mateix, i sobretot, senyor Director, de com és perillós d'injustícia i d'error fer uns comentaris lleugers sense posseir abans una exacta i completa informació! Convindrà, espero, que les persones que signen el document adjunt no són sospitoses, no ja d'anticatalanitat, sinó tan sols de tebior en llurs idees.

«Quedo de vostè atent, AUGUST PI SUÑER.

«10-II-1920.»

«Comitè d'Acció Catalana de Sud-Amèrica. — Buenos Aires, a 5 d'octubre de 1919.

«Sr. N'August Pi i Suñer. — Present.

«Distingit compatriota: En absentar-

se de nosaltres per a retornar a la terra de les nostres amors, els que firmen, components del Comitè d'Acció Catalana, la qual constitució i finalitats vostè coneix, volem acomiadar-nos de vostè consignant en breus mots la patriòtica tasca que ha realitzat en bé i honor de la nostra Catalunya.

«De la seva actuació científica, objecte de la seva vinguda a l'Argentina, profans en la matèria, no poden dir-ne sinó que les seves lliçons han estat oïdes amb veritable devoció per un auditori d'estudiosos i de savis que arreu han proclamat la seva preparació i la seva saviesa en la matèria. Els honors que li ha discernit l'Acadèmia de Medicina de la Universitat de Buenos Aires i l'Asociación Médica, conferint-li ambdues entitats títols d'honor, és la manifestació més palesa que els doctes han judicat obra meritòria les seves ensenyances.

«Les ciutats de Rosario i Córdoba, on vostè ha fet un breu curset de la seva especialitat, li han retut conceptuosos homenatges.

«La Sociedad Científica Argentina i l'Ateneo Hispano-Americano, apreciànt la cultura de vostè sota altres aspectes, han fet recepcions especials per atorgar-li diplomes d'honor amb paraules tan sinceres i tan justes com afalagadores.

«Les societats espanyoles, tals com els Club Español de les tres ciutats abans nomenades, així com l'Asociación Patriótica, la Liga Republicana, la Casa de Galicia, el Laurak Bat, l'Euskalduna, i darrerament la Sociedad Española de Socorros Mutuos de Buenos Aires, han obert llurs salons, acollint-lo amb honroses manifestacions d'apreci a l'home, al savi, al patriota.

«Pel que diu a les entitats catalanes, està viu en tots nosaltres el formós esmorzar amb què les d'aquest sector de l'Amèrica del Sud li varen dedicar en els salons del Centre Català, en el qual les seves paraules, plenes d'ardent patriotisme, abrindaren d'entusiasme tots els cors, i donaren lloc a un altra obra altament patriòtica com la d'adquirir un dels més formosos quadres del nostre gran pintor Viladrich per a ésser regalat al Museu Nacional de Buenos Aires.

«Això a part: el Casal i l'Orfeó Català i la Delegació de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana l'han rebut i afalagat en llurs respectius estatges, en els que vostè, amb fermesa i seny, ha proclamat la raó i la justícia amb què Catalunya demana sa integral Autonomia, dins el marc assenyalat per l'immortal Prat de la Riba i compresa en l'Estatut que la Mancomunitat Catalana i parlamentaris catalans han presentat al Govern de l'Estat espanyol.

«Totes les manifestacions de consideració i estima que li han retut hauran deixat satisfet al savi biòleg,

a l'il·lustrat membre de l'Institut d'Estudis Catalans i a l'home polític que, amb el valuós concurs de sa paraula i de sa actuació, tant ha contribuït a l'enlairament de la nostra Pàtria.

»A totes aquelles manifestacions, els que firmen han d'afegir-hi la del reconeixement llur a l'excel·lent compatriota, que, amable sempre, robant hores al seu descans i al seu treball, ha propagat arreu les bones i sanes doctrines catalanistes, aquelles que han de portar a Catalunya a l'alt setial que freturosos li desitgem tots quants aïmen la nostra Pàtria i anhelem per ella tota mena de ventures.

»ANTONI DE P. ALEU, president del Comitè d'A. C. — JOSEP LLEONART NART, president del *Casal Català*. — MELCIOR CASES. — CARLES MALAGARRIGA. — B. PASCUAL. — F. COLOMER, president del *Orfeó Català*. — J. M. PENNA. — E. CAMPLONCH. — AMADEU SOLER. — ERMENGOL VILA I VALLÈS.»

LA LLEI DE SINDICACIÓ PROFESSIONAL

D'una informació de *La Publicidad* respecte aquest tema, copiem el següent article:

«Els moviments socials sorgeixen naturalment d'estats de fet condicionats per les circumstàncies històriques per les quals travessa la societat humana. Amb ells ha de comptar l'home d'Estat pràctic... hi ha de comptar, però, ¿en quin sentit? Es pot trobar, p. e., davant del dilema següent: o posar al moviment naixent altres factors i elements de Poder, o apoiar-lo o fomentar-lo. ¿Com decidir-se? Hi ha dues possibilitats: o té en compte el seu interès personal, el dels que l'envolten o el d'altres persones, o es deixa guiar per l'objectiu final i universal de la societat humana i resol sota aquest punt de vista formal el contingut empíric de cada problema concret.—R. Stammier: *Economía i Dret*, pàg. 590.»

»Temo que la llei de Sindicació professional sigui un fracàs. Li esdevindrà el pitjor que pot desacreditar una llei: el que tot quedi com abans. Tindrem una nova prova que, malgrat certes apariències externes, estem encara molt lluny del

concepte de l'Estat Modern, i, per tant, de la seva realització.

»Mentre duri l'escandalosa degeneració del parlamentarisme (degeneració que justifica tots els pessimismes) l'Estat — a part de les fórmules destinades a assegurar la tranquil·litat dels parlamentaris, i que ja no enganyen a ningú — es veu reduït a triar entre el ridícul de dictar lleis que ningú compleix, i el ridícul de fingir una paternitat postissa sobre actes de voluntat col·lectiva anteriors — potser contraris — a les seves pròpies orientacions, donant l'apariència externa de lleis de l'Estat a fets que són demostració palesa que diñs de l'Estat hi ha qui li fa la llei.

»Succeirà amb la llei de Sindicació obligatòria el que succeix amb les taxes: que o bé s'adaptin a les condicions generals del Mercat, o bé són desobeïdes.

»¿Vol dir això que l'Estat hagi de renunciar a tota intervenció en la regulació dels preus com en la regulació de relacions entre patrons i obrers? No. Així com l'Estat pot i ha d'aplicar els mitjans de Poder a canviar les condicions en què es planteja el problema de l'oferta de queviures, i pot fer baixar els preus, així també en el cas de la sindicació obligatòria..., però ¿sabem, nosaltres, què pretén l'Estat amb el projecte aprovat pel Senat espanyol?

*

»Admetem un eufemisme: «l'Estat vol «canalitzar» el moviment sindicalista». «Canalitzar» vol dir fer córrer l'aigua en una direcció determinada i evitar pèrdues pel camí. Doncs bé: per al segon objecte, la llei conté «masses» coses; per al primer objecte en conté «massa poques». Per al segon li sobra tot el que no sigui policia (s'entén: policia intel·ligent i sotmesa al suprem ideal social, que és «una comunitat d'homes lliures»). Per al primer li manca una acció simultània de Govern i de Parlament, orientada cap a la transformació radical de la política i a una generalització ràpida de la cultura general i tècnica.

»No oblidem que l'obrer va al Sindicat en una doble qualitat: la de

«contractant» que desitja reforçar la seva posició en front de l'altra, i la del «ciutadà» que aspira a un règim social de major justícia. A aquesta duplicitat consisteix la força principal dels Sindicats, perquè en ella està llur principal raó. Suposar que el sindicalisme pugui ésser reduït — mentre duri l'actual farsa política — a una organització per al contracte col·lectiu de treball, és perdre el temps; pitjor encara, és preparar una altra etapa d'actuació clandestina netament revolucionària.

»Els obrers aniran al Sindicat forçós sempre que hi trobin tot el que creuen necessitar, donada llur condició de proletaris, en un règim capitalista; una arma contra el patró i una arma contra l'Estat indiferent o hostil.

»Un recel és molt explicable per part dels obrers. El text aprovat pel Senat parla de «los fines que se determinarán taxativamente en esta ley» (article primer) i parla de la «finalidad de los Sindicatos» (article tercer), però enlloc diu quina és la finalitat dels Sindicats. Els obrers, sobretot els qui es fixen bé en la marxa general de la política espanyola, tenen dret a suposar que es tracta d'una mesura defensiva, no de l'ordre social, sinó d'un estat de dret i de fet que afavoreix exclusivament i excessivament a una classe.

»El text no parla de «finalitats». Parla sols de «facultats». En fa una relació àmplia, potser massa àmplia, darrera la qual s'hi amaga la covardia de no voler dir d'una manera clara: «S'entendrà que les associacions obres resulten perilloses per a l'ordre social quan incorrin en les següents faltes...».

»Però aquesta absència de claredat i valentia, tan comuna en els darrers temps, és un defecte negatiu. Crec que la redacció de l'article tercer (facultats dels Sindicats), conté defectes positius, tant per les facultats concedides, com per la forma en què les concedeix. Val la pena d'analitzar-lo.

*

»Si la llei de Sindicació forçosa ha de tenir alguna transcendència pràctica, cal prescindir en l'article tercer de la llarga llista de facultats poc

importants (dret de petició, facultat primera; dret de representació, facultats sisena i setena; dret electoral, facultat desena; i, fins a cert punt, el dret de personalitat civil, facultats vuitena i novena) per a examinar les altres des d'un doble punt d'obir: Primer: «La no concessió» de certes facultats, ¿representa una prohibició efectiva o un vulgar escamoteig? Segon: La «mera concessió» d'altres facultats, ¿conté la seguretat o, almenys, la probabilitat que seran exercides? Comencem pel segon.

«Facultats segona i tercera. — «Organitzar ensenyaments especials, exposicions, concursos, museus, laboratoris, escoles tècniques, conferències, publicacions, etc.» «Fundar institucions benèfiques, de previsió i assistència, cooperatives de tota mena, caixes d'estalvi, borses del treball, etcètera.»

«¿Era necessària una nova llei per a donar aquestes facultats? No. ¿La concessió d'aquestes facultats — sense la simultània concessió de mitjans econòmics — dona lloc a la més petita esperança que es produirà la tan necessària reforma i intensificació de les nostres institucions de Cultura i de Beneficència? No.

«Fins ara havíem cregut que la Cultura i la Beneficència eren funcions de les Corporacions de Dret públic. Fins ara anàvem veient que un país darrera l'altre (parlo dels països seriosos) anaven suprimint — per entorpidora i encaridora — la coexistència d'institucions privades i públiques de Cultura i de Beneficència. Els autors del Projecte tenen un altre criteri: creuen arribada l'hora (oh! les ironies de la improvisació!) del Govern dels Soviets, i els hi encarreguen ja dues funcions socials importantíssimes: la Beneficència i la Cultura.

«Clar és que tot això no passa d'una broma, perquè els autors del Projecte es guarden molt bé de permetre als nous Sindicats l'actuació del Govern indispensable per a exercir bé les dites funcions. De manera que el resultat pràctic no passarà d'un jugar a cooperatives o d'un rètol

d'Escola per a tancar una sala de jocs prohibits.

«¿Què més voldrien els rentistes, els propietaris rurals i urbans i tots els rics que no estan en contacte directe amb la indústria, que saber que d'ací en endavant queden rellevats del pagament dels impostos necessaris per a sostenir els Serveis de Cultura i Beneficència per passar a gravar les caixes dels Sindicats?

«Facultat quarta. — «Celebrar amb caràcter exclusiu contractes col·lectius de treball.» Havem d'advertir que en tot el Projecte aprovat pel Senat es prescindeix d'un fet fonamental: la diferència inesborrable entre un Sindicat d'obrers i un Sindicat de patrons dins el règim capitalista. A voltes sembla referir-se sols als obrers.

«Qui conegui la història accidentadíssima dels contractes col·lectius de treball en països d'industrialització més avançada que la nostra, comprendrà que la falta principal del Projecte en aquest punt està en definir la personalitat dels contractants. La definició és difícil en el cas dels obrers, però més encara en el cas dels patrons, a causa de la creixent especialització de la producció en la petita com en la gran empresa. Sovint sentirem a parlar, si s'aplica el Projecte, de patrons obligats a acceptar condicions inaplicables a la seva indústria. I si no en sentim a parlar, serà perquè no es celebraran contractes col·lectius de treball.

«Però les dificultats d'aquests contractes no acaben aquí. Neixen de dues altres causes: la necessitat de crear un Dret especial amb regles molt fines, que vindran molt de nou als nostres jutges, per al règim interior de la coalició de patrons i de la coalició d'obrers, subjectes del contracte col·lectiu; i la necessitat d'obrir pas a la invasió del Dret social en els contractes col·lectius de treball apoiats en el Dret privat.

«I s'augmenten encara amb la impossibilitat de reforçar el contracte amb sancions que no resultin pura fantasia. Evidentment, la suma de sancions establertes pels Còdis civil i penal no basta per a donar als contractants la seguretat necessària perquè no vegin en el contracte col·lectiu un retrocés en lloc d'un progrés.

«Totes aquestes dificultats subsistiran després d'aprovar la llei pel Congrés. I, sense parcialitat, podem dir que l'obrer-contractant continuarà tenint una garantia més positiva que el patró-contractant.

«La concessió d'una facultat no garanteix l'exercici d'una funció. Ara bé: la negació d'una facultat, ¿garanteix el no exercici de la funció corresponent?

«No, de cap manera. El Projecte vol canalitzar el moviment sindicalista per a evitar els terribles perjudicis que aquest ocasiona a la producció i, per tant, a la riquesa nacional. Vol evitar que el Sindicat imposi limitacions més o menys ben dissimulades del rendiment de cada obrer, que organitzi el sabotatge individual i dient que vol millorar la sort dels obrers arruïni el país i, per tant, als obrers.

«A part de la qüestió de policia que ha d'ésser tractada separatament de les altres, hi ha una qüestió fondíssima que el Projecte deixa de banda. El dret a la vida, de què parteix la teoria sindicalista, és incomprensible sense el deure del treball. Contra aquest deure hi falten (i tolerar-ho és un dels defectes del règim econòmic vigent tots els qui no fan res de profit per a la societat.

«Però el deure de treballar no queda complert figurant nominalment com a treballador. S'ha de treballar en proporció a la intensitat en què es vol gaudir del dret de la vida. Si no es fa així, sorgeix un gran desequilibri que tothom procura corregir amb una interpretació egoista del concepte de justícia social.

«Mentre la transformació radical de la política no permeti anar a una reglamentació del deure del treball amb les corresponents sancions per als infractors, continuarem tenint a dalt una aristocràcia que, en part, no justifica el seu dret a la vida, i a baix un nucli d'associacions obreres que cercaran en el desordre i en la destrucció una compensació momentània del benestar que no poden i no volen trobar en el treball intensiu ben organitzat.

«Si el Congrés aprova el Projecte i tot el demés queda com està, continuarem en l'estat actual en què el l'obrer ha perdut la confiança en l'exercici pacífic del dret d'associació i el patró ha perdut la confiança en el compliment del contracte de treball.

«I és que, per una il·lusió òptica fàcilment explicable, la gent creu que la nostra ciutat no sofreix altre mal que el d'un Sindicat Unic, pertorbador del treball, enemic de l'ordre actual de coses i suposat pertorbador de la pau material. No. La nostra ciutat sofreix una total crisi d'adaptació; vol sostenir l'apariència d'una gran ciutat (capaç d'alimentar amb son esforç un milió d'habitants), i no pot fer-ho perquè disminueix la quantitat i la qualitat del treball i augmenta el cinisme i anarquisme pràctic dels qui deuen — per llur posició — predicar amb l'exemple tota mena de virtuts ciutadanes. I el que diem de Barcelona, podríem dir-ho de tot Espanya, de tot el món.

«Atenent a aquesta consideració fonamental (i demanant excusa de no entrar en altres detalls interessants a causa de la manca d'espai) resumeixo així el meu pensament:

«1. El projecte no cura de res.

«2. En son lloc, l'Estat ha de fomentar les associacions patronals i

obrerres ja existents, castigant exclusivament, «però amb tot rigor», la clandestinitat i les confabulacions contra a pau social.

«3. El dret de vaga pot ésser amplíssim mentre es castigui les coaccions. Ni amb llei de Sindicació obligatòria, ni sense, pot tenir — per ara — importància pràctica la responsabilitat pecuniària de les associacions obreres en cas de vagues il·legals.

«4. Cal reglamentar la persecució i el càstig sever del sabotatge.

«5. La regulació jurídica del contracte col·lectiu de treball s'ha d'anar formant a mesura que ho permetin les experiències fetes en les indústries més avançades del nostre país.

«6. S'ha d'anar ràpidament a la reforma dels procediments de remuneració del treball a base d'un sistema de primes que resolgui el doble problema de la intensificació de la producció i el de la participació de l'obrer en els beneficis.

«7. Però, a part d'això, s'ha de portar a l'esperit dels obrers la «satisfacció interior», única sòlida garantia de la pau social. Com? Contraposant enèrgicament la solució socialista a la solució sindicalista dels problemes presents o, si es vol, contraposant la solució orgànicament individualista a la solució anarquista que és — salvades les apariències exte-

riors — la que estan practicant els nostres Governos en els darrers anys.

«Una llei bona (la de Sindicació professional no mereix aquest qualificatiu) no pot salvar la situació.

«Contra l'avenç de l'anarquisme s'imposa una acció de conjunt del Parlament i del Poder executiu en totes les esferes de la política: política de subsistències i política de cultura; política d'administració general, política econòmica i política financiera.

«I s'imposa, sobretot, que Parlament i Poder públic deixin de formar quadrilles liquidadores de la riquesa social i es decideixin a acomodar llur actuació a les exigències de l'interès col·lectiu. — MIQUEL VIDAL I GUARDIOLA.

Cal esmentar:

L'article *Per la reforma della censura cinematografica*, publicat sense firma a «La Civiltà Cattolica», de Roma, núm. 2, 16 d'agost de 1919, i degut a la ploma del jesuïta P. Mario Barbera, qui és un especialista documentadíssim en la qüestió de la moral del cinema. S'hi fa referència als articles del nostre col·laborador R. Ruca-bado insertats a LA REVISTA, núms. 1 i 16 d'abril de 1918, dels quals es dona una breu i exacta síntesi.